

تۈرك يوردى، نك بوسايسيله ۷نجى جلدى باشليور.  
۶نجى جلدك نسايتنده آبونە مدتلىرى بېتىلرە، بونسىخەدن  
صوكر اكوندريله ميه جاكدر : كچىكەدن قىىدلرېنى  
بىكىلتىمەلرى رجا اولنور.

# تۈرك يوردى

ناشرى : تۈرك يوردى

مدىرى : آق جورە اوغلى يوسف

يىل ۱۳۳۰ صاى ۱۳ ۱۱ كانون اول ۱۳۳۰ يىل ۳ جلد ۷ صاى ۷۳

74  
3

فرغانه نك اك صحيح متبوعى دكلى ايدى ؟

ايشه لافله مقابله ، ديه فلسفه ياپان مرد قاسم تجربه ايله بيلوردى كه  
آچيق محاربه لر ده انسان بعضاً مغلوب اولسه بيله قيله لر وورانت دعوالرى  
دو كوشمه لر نده اك باش طانينان و حرمت ايديلن بر كوپك اوليوردى .  
خاير ، بن كورجه سته بوتون احتياطى بر طرف ايتك دكل ديپلوماتلق  
ايسته يورم .

بو حسنك فكرى ايدى . بابر صلح و حرب ديوانى ديكلكر كن بو ايكيلى  
ده چاتيق ديكله يوردى . اونه چيلينين بر احتياط سزلق نه ده حيله طرفدارى  
ايدى . قاشلر نى چاته رق :

پيتمه دى

## تورک دنيا منيره

### جهان حربى و توركلر

اوستريا - مجارستان صربيه اعلان حرب ايتديكى زمان ، سياسى محررلردن  
بريسى « تاريخ جهانك يكي بر فصلى دها آچيايور » ديمشدى ؛ توالى ايدن  
واقعلر محررك طوغرى كورديككى اثبات ايلادى . بو صر ده اختيار بشريت ،  
ادوار حياتيه سنك يك مهملرندن بريغى ياشيور . بوتون بشريت ايچون يك مهم  
اولان بوسنه ، توركلك ايچون ، بلكه اك مهم بر سنده در .

مشاهدى اولديغمز حرب عظيم فصل بيترسه بيتسون ، ايستر اتفاق مثلث  
طرفى ، ايستر ائتلاف مثلث ومعاونلرى غالب كلسون ، ايستر سه طرفين بيتاب  
دوشه رك بر نوع توازن قوا حاصل اولسون ، صو كنده كرك آروپا ، كركسه  
آروپانك محكومى اولان بوتون جهان بويوك تبدلاته معروض قالا جقدر . دنيا  
بوقانلى بحراندن خيلى ده كيشمش اوله رق چيجه جقدر . مى ، سياسى ، اقتصادى ،

حقوقی مؤسساتک برسنه اولکی اشکالیه برسنه صوکره کی اشکالی آرمسنده ایی  
فرقلر کوره جکیز. جهانشمول اولان بوتخاولک برقسم مهمی ده تورک دنیاسنه  
اصابت ایدم جک ...

تورکلر، جهان حربینک ایملک دورمسنده، کندی آرزو واراده لریله  
دکل، حاکم لرینک امر و فرمانیه میدان وغا و قتاله سوق اولندیلر: آوستریا -  
بجار و آلمان حدودلرینه قارشى سورولن روس اوردولری ایچنده لاقلا ایکی  
یوز بیك تورک - مسلمان نفری واردی ... جبراً و قهرآ روس تحت تابیعته  
صوقولمش اولان شمال تورکلرینک جرمنلرله بوغوشمده هیج برامل و منفعلری  
اولامازدی. او زواللی ملتداشلریمز حربه زورله اشتراك ایتدیریلشلردی.  
بونلر آرمسنده جریان وقایعی ادراك و تحلیلدن عاجز اولانلر بیله قلم لرینک اک  
درین کوشه لرینده کویا سلاح آرقداشلری اولان روسلر، سلاحی توجیه  
مجبوریتینده قالدقلى آلمانلردن چوق فضله کین و خصومت بسلورلردی.  
آرقه دن آمرلرینک تهدیدی، اوکدن محبت کوستردکری بر اوردونک صولتی  
آرمسنده صیقیشوب قالان بو طالعسر تورکلر، بیهوده بره چوق ضایعاته اوضرا دیلر.  
روس صفرلرینده محو و تلف اولان تورکلرک مقدارى هیج اولمازسه اوتوز،  
قرق بیکه بالغ اولمشدر ...

تورکلك نقطه نظرندن جهان حربینک ایکنجی دورم، دولت عثمانیه نك  
آلمان و ماجار ملت لرینه التحاق ایدوب روسیه و متفق لرینه اعلان حرب ایله مع سیله  
باشلار. بودورده تورکلر آرتق منفعت و ضرر لرینی، امل و آرزو لرینی ایجه  
اولچهرک، شعورلی بر صورتده حربه اشتراك ایتشلر، دیمکدر.

عثمانلی تورکلرینک حرب عمومی یه قاریشمه سی مسأله سی، حربک ایتداسندن  
بری برخیلی مناقشاتى دعوت ایتمشدر: دولت عثمانیه بیطرف قالا جمیدر؟ قللا -  
لیمیدر؟ قالا مادینی حالد طرفین مخاصمیندن هانکیسنى ترجیح ایتک منافع  
حقیقیه سنه دها موافق اوله جقدر؟ حربه مداخله زمانتی حسن انتخاب ایدم بیله -  
جکمیدر؟ .. الخ. بومسائل دولت عثمانیه حدودینک خارجنده داخلدن دها  
چوق مباحثه لر میدان آچمشدی. محارب دولت کتله لرینک برینه ویا دیگرینه

مذسوب اولان محافل و مطبوعات ، مذسوییتلرینه کوره مسائلک صورت حافی بولوب اورتهیه قویوردی . خارجده جریان ایدن مباحثاتک عکس صدالری بعضاً مالک عثمانیه داخلنده دخی ایشیدیلوردی . لکن عثمانلی تورکرینینک مدیران اموری عثمانلیلغک ، تورکلیکک ، اسلامک منافعی عقللرینک ایردیکی قدر دوشوندکدن صوکره حربیه اشتراک قرارینی ویردیلر . بو قرار ، یالکیز عثمانلیلر اوکنده دکل ، بتون تورک واسلام علملری قارشیدیننده غایت بیوک برمسئولینی درعهده ایتمکدی ؛ عثمانلی رجال دواتی ، بوشجاعت مدنییه کویستره بیلدی . تورکچیلر محافلی ، حربک ظهورندن بری ، دوات عثمانیه نک حرب عمومییه کیرمکدن اجتنابی غیر قابل ظن ایدیوردی : حربک اسبابندن بری ده دوات عثمانیه نک حیات واستقلاللی ، تمامیت ملکیه سی ، اقتصادی ایشلتلمه سی مسائل دکلیدی ؛ بو حالده ناصل بیطرف قالنیه بیلیدی ؟ .. اوتهدنبری سلطنت عثمانیه نک انقسام وانحلالنده ، تورک دنیاسنک پارچالانوب یوتوله سیننده ، عالم اسلامک استیلا وتضیقنده اصل عامل ومؤثر اوله کان دولتلرک ، یعنی روسیه ، انگلتره وفرانسه نک غلبه وموفقیتی مستقل تورک دولتنک وجودینه خاتمه چکه جکنسه ، تورک واسلام دنیالرینک زنجیر اسارتی تشدید ایدره ک تورککلرک وارقلرینی بیله تهلیکه یه اوغراته جغنسه تورکچیلرک شسبه سی یوقدی . حالبوکه آلمان وماجلرلرک غلبه سندن طوغه بیله جک محذورلرک اقتصاد ساحه سندن بک دهایلری کیده میه جکنسه اینانیورلردی .

ایکی اویچ سنه ایچنده برچوق غوائل داخلیه ایله برابر ایکی بویوک محاربه کچیره رک یورغون دوشمش عثمانلی دولتنک ، دنیانک الک بویوک اویچ دواتیه فملاً مخاصمانه قالدیشمه نده کی مشکلات ومخاطراتی ، آزچوق هرکس مدرکدی . ذاتاً توسع وتکمیل ایدمه یین حیات اقتصادی نک دهاده کرلییه جکنی ، مملکتک میایونلرله مادی ضررلره اوغرایاجغنی ، اهلینک بک آغیر یوکلر آلتنه کیره جکنی ، عظیم فدا کارلقلره قاتلامق مجبوریتند ، قالا جغنی تورکچیلر ده بیلیمور دکلریدی ؛ فقط بوتون بومشکلات ومخاطراتک فوقنده اونلرجه ده وخیم ، دهاقورقج بر تهلیکه . بر مملکت حیاتنده محتمل مهالکک قصواسی اولان بر تهلیکه

واردی که اوده مملکتک سیاست اولمک احتمالییدی. موت سیاسیدن قورتوله بیلیمک ایچون هر شینه تحمل اولنور، اولمایدن ... ایشته بوکا بناء درکه بحرانک ابتداسندن بری تورکیلرک، حربچولری ده، صلحچولری ده همان یک آواز اوله رق، اقتضا ایدرسه حربه اشترا کدن قاچینلماایدن، فکرند ایدیلر.

\* \*

تورکیلر نظرند بوضوکه عثمانلی - ائتلاف مثلث حربنک خصوصی بر ماهیتی دهها واردن: بو حربده عثمانلی اوردولری، دولت عثمانیه نك حیات واستقلاله سوء قصد ایدن دشمنلره قارشى وطنلرینی مدافعه ایتمکله قالمیورلر؛ عین زمانده ایمپراطورلق خارجنده قالان تورک و مسلمان قارده شلرینی محکومیت واسارت آلتیدن قورتارمق حرکت تاریخیه سنده باشلامش اولیورلر. تورکیلرجه جهان حربنک اک مهم خصوصیتی، تورکلرک، مسلمانلرک نجاتی جریان تاریخیسینه بر مبدأ فعلی تشکیل ایتیش اولماسیدر: بو حربده عثمانلی حکومت و ملت، «تورکلرک قورناریمه سی»، «مسلمانلرک نمایه سی» شعارینی آچیقندن آجیغه سویلیه بیلیدی. بو، اهمیت عظیمه تاریخیه یی حائز بر واقعه در.

عثمانلی حکومتنک حرب عمومی به اشترا کفی متعاقب، تورکیلرک هبسی بو واقعه نك عظمت واهمیتی، تاریخده براقه جفی ایزلرک درینلک وکنیشلکنی درحال آکلادیلر. بو آکلایشی اک آچیق و بلیغ بر صورتده بیان ایدن خالده ادیب خانم اولدی؛ «طنین» نك ۲۸ تشرین نانی ۱۳۳۰ تاریخی نسخه سنده چقان «خلاص محاربه سی» عنوانلی مقاله سنده دیوردی که: «بومطلق اوله جقدی. فقط بلکه اوتوز سنه سوکره ... - بونی بن تا چوجقلغمندن بری اولاعرقک بوکین وانتقام، بو خلاص و حیات کونی مهم برالمه سزمش، سوکره اونى کندی سنه لرمله، فکرمله، قلبمله، بتون حیاطمله برابر بویوته رک یاشایوردم ... - ایشته عظیم واوزون بر حاضرلقدن سوکره یایاجغمز بو «مخلص محاربه سی» بوکون یایمق ایچون زمان اوکزه بر فرصت آجدی. عسکری حاضرلنک ووسائطک اک مدنی و فنیسی ایله مجهز ایکی دولت، آلمانیا و اوستریا موسقوفه حرب آجدیلر. اونلرک بشقه دشمنلری ده اولدیغندن موسقوفلرک غلبه احتمالی

آزالمق ايچون بو ايکي بويوك دولتله متفقاً سلاحه صاريلدق . بو ، آلمانلغه ياردديم ايتمك وبوكا مقابل توركه بويوك تورك اتحاديغي باشلامق، مدنى وچاليشقان توركلرله دولو معمور تورك اولكله لرى قزانديرمق ايچون اولدى .

تورکچى شاعرلر يىز بىكله نيان خلاس كونى ، ظهوريله برابر ترنمه باشلا-  
مشلردى ؛ محمد امين بك جهان حربىك اعلانلندن صوكره چيقان امثالسىز  
قصيده سنده ، « اى تورك اويان ! » نده :

« آرتق اربانه ! نجات كونى كلمشور ؛

شې نوركلكى فەركندره قورنارمور ،

ادى يىنه سولمته چيقارمور

سنىك ايچوره اك مبارك بربشور . »

ديه هايقريور وبو سس ، كوكدن كله بر ندا كى تورك ايللرينىك بريندن  
ديكرينه كچهرك بوتون تورك يوردينه يايىليوردى .

كوك آلپ ، يىنه حرب لبتداسنده يازدينى « قيزيل دستان » ننده اسكى  
تورك كوكچيلرى كى اوله جقلرى اولدن خبر ويرهرك :

« درسمانك اولكەسى دیرانه اوله چور !

تورکيه بوبوبوب نورانه اوله چور ! .. »

دييوردى .

تورکچى محررلر يىزك هېسى ، کریشيلن محاربه نك حق و خلاص محاربه سى  
اولديغنى يازوب سويله مکده متفق الرأى ايديلر .

وقايى كونى كونه بويوك بر نفوذ ونظرله كوروب تحليل ايدن آغا اوغلى ،  
« نه ايچون محاربه ايدورز ؟ » ديه يازدينى مقاله سنده ، قويدىنى سؤالك جوابى  
شويله ويريوردى :

« غربه طوغرى يوروين عثمانلى اردوسى عرب ايللرينه اسلاميتك وعرب بلغك  
احيا و خلاصى بشارتتى تبليغ ايدى چكى كى ، شرقه طوغرى يوروين عثمانلى  
قوللرى ده تورك ايللرينه اسلاميت وتوركلكك احيا و خلاصى مژده سنى  
كوتوره چكلردر . ... — « مسلمان اسير اولمز ، باشقه سنىك تابعيتنده بولمز »

دستور منیفی قومیت و ملیت‌لر اساس ایله مزج ایدیلهرک بوکره حقیقت شکیلنی  
آلاجقدر . « [ ترجمان حقیقت » ، ۳۰ تشرین نانی ۱۳۳۰ ]

نهایت بوسطرلری یازان ده ۶ تشرین نانی کیجه سی تورک اوجاغنده ویردیکی  
برقونفه رانسده ، عثمانلی - اتسلاف مثلث حربنک ، هر نقطه نظر دن حقلی  
برحرب اولدیغنه سامعارینک دقتنی جلب ایدهرک دیوردی که :

« بن ، اسلاملرک ، عثمانلیلرک بوندن دهسا حقلی برحرب یابدقلمی  
خاطرلیه میورم . بز بو حربده بوتون محاربلمک قبول و تعظیم ایتدکلری براساسی ،  
ملیتلرک استقلال و حریتی ، دینلرک استقلال و حریتی ، یعنی غصبه مستند فعلی و قایعه  
قارشى وجدان و اساسات مطلقه نك مطالبنی مدافعه ایدیورز ، بو مطلق مبدألرک  
قومدن فعله چیقمه سی استیورز و اونک ایچون قان دوکیورز . تورکلری ، اسلاملری  
کندیلرینک آرزولری وجهله قورتارمق و یاشاتمق ایچون جان و یاش فدا ایدیورز .  
ایشته تورکچیلرک آکلایشنه کوره دولت عثمانیه جهان حربنه بویله علوی  
وانسانی برغایه کوزه ده رک اشتراک ایتمشدر . احتمال بوتون محاربلمر آره سنده  
عثمانلیلر قدر حقلی اولانی یوقدر . بوجهتله عثمانلیلرک املی ارکچ مطلقا  
حصول بولا جقدر . حق غالب کلیمکه تأخر ایدم بیلیر ، فقط نهایت النهایه مطلقا  
غالبدر : چونکه حق مقدراتک حاکمیدر .  
آ . ی .

یکی اثر . — تورککلکه دائر یکی اثرلر توالی ایدیور . دینله بیلیر که صوک هفته لرده  
کتاب بازارینه یالکیز تورککلکه ، تورکچیلکه دائر اثرلر چیقور ، چیقوب ساتیلیور .  
کچن اون بش کون ایچنده فیض الله ساجد بکک « اوردومزه آرمغان » عنوان  
عمومیسى آلتنده طوبلادیغی اوج کوزل شعر ( اوردونک تکیری ، جهاد اکبر  
دستانی ، کوکدن سس ) ایله مدیرمنک « تورک جرمن واسلاولرک مناسبات  
تاریخیلرینه » دائر « تورک اوجاغنده » ویردیکی قونفه رانس برر رساله حالده  
انتشار ایتدی . « تورک یوردی » بو رساله لری قارلمرینه توصیه ایدر .